MODERNIZAREA SERVICIILOR SOCIALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA – ELEMENTUL-CHEIE PENTRU UN SISTEM EFICIENT DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Aliona ONOFREI

Serviciile sociale sunt activități realizate în comunitate, care previn situațiile de risc sau răspund unor nevoi de intervenție socială identificate la nivelul comunității respective. Aceste activități pot fi foarte diferit organizate şi furnizate la nivel central şi local, de aceea nu există o definiție unitară la nivel european sau una pe care s-o regăsim constant în legislație. Totuşi, legislațiile naționale încearcă să descrie perimetrul serviciilor sociale şi să le definească drept nişte activități sau măsuri de prevenire ori combatere a situațiilor de risc şi excluziune socială. Conform legislației Republicii Moldova s*erviciile sociale reprezintă ansamblul de măsuri şi activități realizate pentru satisfacerea necesităților sociale ale persoanei sau familiei, în scop de depăşire a unor situații de dificultate, precum şi de prevenire a marginalizării şi excluziunii sociale* [1].

Principalele categorii de persoane identificate ca posibile grupuri-țintă ale sistemelor de servicii sociale sunt: copiii, tinerii în dificultate şi delincvenții juvenili, persoanele cu dizabilități, persoanele vârstnice, persoanele dependente de droguri, alcool sau alte substanțe toxice, victimele violenței în familie, persoanele şi familiile fără venituri, unele categorii de genul refugiaților, imigranților, populatia rromă, detinuți pe perioade îndelungate s.a.

Rolul unui serviciu social este să ajute persoana aflată într-o situație dificilă să se bucure de aceleaşi oportunități şi resurse de care se bucură toată lumea într-o comunitate: să participe la educație, la angajarea în muncă, să aibă acces la servicii de sănătate, de timp liber, de sport, de transport etc. Astfel, serviciile sociale reprezintă o trambulină, o pârghie pentru persoana care nu poate depăşi cu propriile ei forțe situația respectivă de dificultate.

Serviciile sociale se pot realiza diferit, fie sub forma unei îngrijiri la domiciliu, de exemplu, sau al unui asistent personal, fie sub forma serviciilor de zi sau a celor rezidențiale (pe termen scurt sau lung). Ele se pot organiza şi sub forma serviciilor de sprijin pentru educație sau de mediere pentru integrarea pe piața muncii, pentru diferite categorii de beneficiari care nu pot accesa uşor aceste servicii. Precizez că serviciile sociale nu sunt un tip de sprijin care este obligatoriu legat de grupuri considerate tradițional vulnerabile. Ele au rolul să ajute pe oricine se află într-o situație dificilă sau de criză, la un moment dat.

Serviciile sociale contribuie într-o manieră specifică la realizarea misiunii sistemului de asistență socială de a preveni, limita sau înlătura efectele temporale sau permanente ale unor situații care pot genera marginalizarea sau

excluderea socială a unor persoane. Aceste servicii corespund unei viziuni moderne a ceea ce înseamnă asistență socială, presupunând o implicare activă a persoanelor, grupurilor sau comunităților aflate în dificultate, stimulându-le să-şi mobilizeze resursele şi să rezolve problemele cu care se confruntă.

Sistemul serviciilor sociale din Republica Moldova se referă atât la sistemul instituțional, cât şi la activități profesionalizate, programele de acțiune, de intervenție desfăşurate în vederea realizării măsurilor prevăzute de politica socială, care au drept scop creşterea bunăstării sociale.

Dacă ar fi să analizăm critic sistemul serviciilor din Republica Moldova, trebuie să constatăm că există, în primul rand, o nevoie de clarificare a legislației din domeniul serviciilor sociale, precum şi de construcție a unui sistem coerent şi articulat de reglementare, aşteptat de mulți ani de prestatorii de servicii sociale. În al doilea rând, este nevoie de o deblocare a posturilor în sistemul social şi de profesioniști pregătiți pentru acest sector, cu bune competențe de lucru direct cu beneficiarii. Apoi, este foarte important ca persoana aflată în dificultate să fie încurajată permanent să se implice activ în aceste măsuri care îi sunt destinate.

Elementul de bază în promovarea unei reforme coerente în domeniul asistenței sociale la nivel național este dezvoltarea unui sistem diversificat de servicii sociale integrate la nivel de comunitate. Aceste servicii au menirea de a mobiliza comunitatea în dezvoltarea mecanismelor locale de susținere a persoanelor sau familiilor aflate în situații de dificultate în raport cu necesitățile locale şi de a preveni instituționalizarea.

Dezvoltarea sistemului de servicii sociale integrate ține de conceptul descentralizării şi dezvoltării comunitare şi are drept scop crearea bunăstării generale pentru toți membrii comunității. În acest context, *Programul Național privind crearea sistemului integrat de servicii sociale* prevede extinderea serviciilor sociale comunitare specializate şi îmbunătățirea considerabilă a eficienței şi eficacității serviciilor sociale cu specializare înaltă. Combinând măsurile de prevenire şi reabilitare, precum şi soluționând cazurile la nivel comunitar înainte ca ele să se agraveze, sistemul devine mai eficient din punct de vedere al costurilor, impulsionând creşterea în ultimii ani a participării societății civile în viața socială, implicarea comunităților în calitate de actori activi în rezolvarea problemelor apărute.

Sistemul integrat de servicii sociale are următoarele obiective:

1. Asigurarea calității şi eficienței sistemului integrat de servicii sociale.
2. Dezvoltarea, consolidarea şi integrarea serviciilor sociale orientate pentru grupurile de persoane aflate în dificultate.

Dezvoltarea sistemului integrat de servicii sociale creează oportunități mai bune pentru incluziunea socială a persoanelor în dificultate, asigurând respectarea drepturilor fundamentale ale acestora.

Integrarea serviciilor sociale presupune mai multe abordări: eficientizarea şi modernizarea serviciilor sociale, abordarea comprehensivă a necesităților familiei, integrarea serviciilor sociale pentru toate grupurile de beneficiari într-un sistem unic. Integrarea sistemului de servicii sociale se realizează, de asemenea, prin intermediul programelor intersectoriale, bazate pe promovarea unor politici strategice care vizează serviciile sociale.

Obiectivul specific al procesului de modernizare a serviciiilor sociale constă în îmbunătățirea infrastructurii pentru serviciile sociale, în vederea asigurării accesului egal al cetățenilor la astfel de servicii prin:

– îmbunătățirea comunicării şi informării asupra drepturilor, beneficiilor serviciilor sociale;

– facilitarea exercitării drepturilor sociale pentru toți cetățenii;

– asigurarea veridicității şi calității informațiilor;

– monitorizarea furnizării serviciilor sociale pentru a urmări respectarea drepturilor beneficiarilor;

– asigurarea controlului financiar şi controlului privind calitatea serviciilor sociale oferite de autoritatile publice şi/sau de organizațile din sectorul privat.

Dezbaterile actuale în societatea moldavă privesc modalitatile de dezvoltare a sistemelor de servicii sociale în relație cu o serie de criterii de eficacitate. Principalele direcții de acțiune se refera la:

– dezvoltarea pietei mixte de servicii;

– modernizarea sistemelor de servicii sociale;

– dezvoltarea sistemelor de servicii integrate;

– participarea beneficiarilor şi libera alegere.

La capitolul îmbunătățirea managementului şi organizarea sistemului de furnizare a serviciilor sociale, am putea constata că:

– organizarea internă a prestatorilor de servicii sociale, publici şi privați, trebuie adaptată la nevoile beneficiarilor;

– responsabilizarea tuturor actorilor implicați în acordarea de servicii sociale pentru functionarea eficientă a întregului sistem;

– încurajarea parteneriatelor între autoritățile publice, organizații neguvernamentale şi alți actori ai societății civile;

– încurajarea participării persoanelor aflate în situație de vulnerabilitate la elaborarea politicilor sociale şi la acordarea efectivă a serviciilor sociale.

În concluzie, putem menționa că R M este angajată plenar în procesul de racordare la valorile şi standardele europene. Reforma în domeniul serviciilor sociale fiind una dintre cele mai importante.

Referințe:

1. Legea asistenței sociale nr.547 din 25.12.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.042, art. 249 din 12.03.2004.